

สรุปข่าวกรมส่งเสริมการเกษตร ประจำวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๖

ส่วนกลาง		
ประเด็น	หัวข้อข่าว	ช่องทางการเผยแพร่
เตือนการระบาดของโรค มันสำปะหลัง	๑. เตือนภัยคนปลูกมันสำปะหลัง ระวังโรคติดมาจาก ท่อนพันธุ์	หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ
สินค้าเกษตรอัตลักษณ์	๒. กสก.พัฒนาภูมิปัญญา 'ผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติ บ้านดงน้อย' สู่อุตสาหกรรม	แนวหน้าออนไลน์
สินค้าเกษตรอัตลักษณ์	๓. กสก. พัฒนาภูมิปัญญา “ผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติ บ้านดงน้อย” สู่อุตสาหกรรม	เทคโนโลยีชาวบ้านออนไลน์
สินค้าเกษตรอัตลักษณ์	๔. “ผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติ บ้านดงน้อย” ตลาดบูม กสก.หนุนพัฒนาสู่สินค้าเกษตรอัตลักษณ์	เกษตรก้าวไกลออนไลน์
สินค้าเกษตรอัตลักษณ์	๕. กสก. พัฒนาภูมิปัญญา “ผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติ บ้านดงน้อย” สู่อุตสาหกรรม	สยามธุรกิจออนไลน์

เตือนภัยคนปลูกมันสำปะหลัง

ระวังโรคติดมาจากท่อนพันธุ์

นายเข้มแข็ง ยุติธรรมดำรง อธิบดีกรม ยอดอ่อนและใบแสดงอาการต่างเขียวอ่อนหรือ แผลงหรือขาวยาสูบเช่น ส่งเสริมการเกษตร เผยว่า ขณะนี้เป็นช่วง เกลือสลับเขียวเข้ม ใบมีขนาดเรียวยาวเล็ก หักงอ กะเพรา โหระพาผักชี การปลูกมันสำปะหลังต้นฤดูฝน ขอให้ผู้ปลูก และเสียบรูปทรงการแพร่ระบาดมีสาเหตุมาจาก ฝรั่งเศส มะเขือมันฝรั่ง มันสำปะหลังให้ระวังโรคใบด่างมันสำปะหลัง ท่อนพันธุ์มันสำปะหลังที่เป็นโรคและแมลงหวี่ และพืชตระกูลถั่ว รวม และโรคพุ่มแจ้มันสำปะหลัง เนื่องจากเป็นโรค ขาวยาสูบเป็นแมลงพาหะถ่ายทอดเชื้อสาเหตุ” ทั้งพืชอาศัยของ ที่สามารถถ่ายทอดได้ทางท่อนพันธุ์ หากเกิด อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตรแนะนำวิธีการ เชื้อไวรัสใบด่าง การระบาดของมันสำปะหลังแล้วจะส่งผลทำให้ปริมาณ ป้องกัน กำจัด ให้เลือกท่อนพันธุ์ที่สะอาดและ มันสำปะหลังเช่น และคุณภาพของผลผลิตลดลง และกระทบกับ ทนทานโรคใบด่างมันสำปะหลัง ได้แก่ พันธุ์ สมบูรณ์ทุงบริเวณ รายได้ของเกษตรกร ระยะของ 72 เกษตรศาสตร์ 50 หัวบง 60 และ แปลงปลูกมัน “อาการของโรคใบด่างมันสำปะหลัง ไม่ควรปลูกพันธุ์อ่อนแอต่อโรคใบด่างมันสำปะหลัง สำปะหลังด้วย

ได้แก่ระยะของ 11 และ CMR 43-08-89

พร้อมทั้งทำลายต้นมันสำปะหลังที่แสดงอาการของโรคใบด่างโดยวิธีฝังกลบ วิธีใส่ถุงหรือกระสอบ และวิธีบัดสี ส่วนการกำจัดแมลงหริ่งขาวยาสูบ โดยพ่นสารเคมีกำจัดแมลงตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตรและเฝ้าระวังพืชอาศัยของ

“สำหรับอาการของโรคพุ่มแจ่มมันสำปะหลัง ยอดมันสำปะหลังจะแตกพุ่มฝอยมากกว่าปกติใบมีขนาดเล็กใบมีสีเขียวซีด เมื่อดอกเปลือกบริเวณที่แสดงอาการยอดพุ่ม ใต้เปลือกจะมีเส้นสีดำ ข้อปล้องสั้น มีเพลี้ยจักจั่นเป็นแมลงพาหะถ่ายทอดเชื้อ และมีต้นสามมั่ว่งเป็นพืชอาศัยของโรค”

วิธีการป้องกัน กำจัด ให้ใช้ท่อนพันธุ์สะอาดจากแหล่งพันธุ์ที่ไม่พบการระบาด หลังปลูกไปได้ 1 เดือน หากพบต้นแตกยอดเป็นพุ่มผิดปกติให้ถอนทิ้ง ปลูกได้ 4 เดือน หากพบต้นที่แตกยอดพุ่ม ให้หักกิ่งห่างจากบริเวณยอดพุ่มประมาณ 80 เซนติเมตรทิ้งและพ่นสารกำจัดแมลงให้ทั่วแปลงเพื่อกำจัดเพลี้ยจักจั่นที่เป็นพาหะนำโรครวมทั้งกำจัดวัชพืชทั้งในแปลงและรอบแปลง โดยเฉพาะต้นสามมั่ว่งที่เป็นพืชอาศัยของโรคและบำรุงต้นมันสำปะหลังให้แข็งแรงโดยการให้ปุ๋ย น้ำและปรับปรุงดินอย่างเหมาะสม.

กสท.พัฒนาภูมิปัญญา 'ผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติบ้านดงน้อย' สู้สินค้าเกษตรอัตลักษณ์

กรมส่งเสริมการเกษตร เดินหน้าโครงการพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นถิ่น ชูผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติบ้านดงน้อย จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นสินค้าอัตลักษณ์ หลังตลาดต้องการสินค้าจำนวนมาก

นายเข้มแข็ง ยุติธรรมดำรง อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร กล่าวถึงการส่งเสริมการพัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น และการเก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรว่า เพื่อเป็นต้นแบบ และฐานข้อมูลปัจจุบันที่เกษตรกรหรือผู้สนใจทั่วไปสามารถสืบค้นแต่ละพื้นที่ได้ง่าย ตามโครงการพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นถิ่น ที่ดำเนินการต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี ๒๕๖๔ จนถึงปัจจุบัน มีเป้าหมายในการสำรวจและจัดเก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรในตัวเกษตรกรหรือชุมชนครอบคลุมพื้นที่ ๗๗ จังหวัดทั่วประเทศและคัดเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปีละ ๖ จุดรวมจำนวน ๑๘ จุดเพื่อร่วมวางแผนพัฒนาจากในพื้นที่ร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องของความต่อเนื่องและการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ในปี ๒๕๖๖ นี้ ภูมิปัญญาผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติบ้านดงน้อย หรือ ฝ่ายหอมย้อมดิน ภูมิปัญญาการย้อมผ้าของชาวบ้านดงน้อย ตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นหนึ่งในเป้าหมายที่มีการเก็บข้อมูลไว้ตั้งแต่ปี ๒๕๖๕ โดยสำนักงานเกษตรจังหวัดกาฬสินธุ์เป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบในเรื่องนี้ มีการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนทอผ้าพื้นเมืองบ้านดงน้อยอย่างต่อเนื่อง มีการจัดเวทีชุมชนถอดบทเรียนแบบละเอียดเพื่อค้นหาแนวทางการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน เพื่อต่อยอดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่ระบบมรดกทางการเกษตร การสร้างเครือข่ายด้านการตลาด ออกแบบผลิตภัณฑ์ การสร้างรายได้ การเป็นแหล่งเรียนรู้การเตรียมความพร้อมเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และนำสมาชิกของวิสาหกิจชุมชนศึกษาดูงานนอกสถานที่ที่เมืองไม้บาติกตำบลนิเวศน์อำเภอร่องบัวบุรีจังหวัดร้อยเอ็ด

อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร กล่าวอีกว่า กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านดงน้อย ได้สืบทอด รักษา ศิลปะ และภูมิปัญญาการย้อมผ้าจากสีธรรมชาติที่ล้ำค่าไม่ให้สูญหายรวมถึงพัฒนาสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์จนมีความสวยงาม แปลกตา และโดดเด่น

เป็นอัตลักษณ์จนเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ สามารถสร้างงานสร้างรายได้เพิ่มขึ้นให้กับสมาชิก ถือเป็นต้นแบบของการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นส่งต่อให้กับลูกหลานในอนาคตเพื่อสร้างงาน สร้างรายได้ และรักษาสิ่งดีงามให้อยู่คู่ชุมชนต่อไป

สำหรับกระบวนการผลิตผ้าฝ้ายมัดย้อมสีธรรมชาติบ้านดงน้อย หรือ ฝ้ายหอมย้อมดิน ประกอบด้วย การผลิตเส้นใยฝ้าย และการผลิตผ้าฝ้ายมัดย้อมโดยการผลิตเส้นใยฝ้ายมีรายละเอียดประกอบด้วย ๑. การเก็บปุ๋ยฝ้าย หรือเส้นใยฝ้าย จะเก็บช่วงฤดูหนาว คัดเลือกเฉพาะปุ๋ยฝ้ายที่แก่เต็มที่ตั้งปุ๋ยฝ้ายออกจากกลีบผล หรือ สมอ คัดเลือกเฉพาะปุ๋ยฝ้ายที่สะอาดไม่ขึ้นหรือมีเชื้อรา ๒.การตากฝ้าย เพื่อให้ปุ๋ยฝ้ายแห้งสนิทป้องกันการเกิดเชื้อรา ๓. การคัดแยกเมล็ดออกจากปุ๋ยฝ้ายโดยใช้เครื่องมือที่เรียกตามภาษาถิ่นว่าอ้วฝ้าย ๔. การอ้วฝ้ายจะนำปุ๋ยฝ้ายที่ตากแห้งสะอาดดีแล้วมาใช้มือหนึ่งจับที่จับค่อยๆหมุนพันเพื่อไปอย่างต่อเนื่องอีกมือจับปุ๋ยฝ้ายที่เตรียมไว้ใส่เข้าไประหว่างไม้กลมเกลี้ยงขนานชิดกันซึ่งมีฟันเฟืองอยู่ด้านบนส่วนที่เป็นปุ๋ยฝ้ายจะถูกหนีบลอดเข้าไปหมุนลงตะกร้าหรือกระบุงที่เตรียมไว้ส่วนเมล็ดจะร่วงลงพื้นทำต่อเนื่องไปจนหมด และ ๕. ปั่นฝ้ายให้เป็นเส้นใยฝ้ายจะใช้เครื่องมือที่เรียกว่ากงปั่นฝ้ายหรือหลาปั่นฝ้าย การปั่นฝ้ายนี้ภาษาท้องถิ่นทางภาคอีสานเรียกว่าการเข็นฝ้าย

การผลิตผ้าฝ้ายมัดย้อม ๑. เตรียมวัสดุที่จะใช้ทำสีเช่นใบสมอดินแดงประดู่ครามฝางทูกวางสนิมและโคลนเป็นต้น ๒. ต้มน้ำให้เดือดใส่วัสดุที่เตรียมไว้ต้มเป็นเวลา ๑ ชั่วโมงเพื่อให้สีออกจะได้สีธรรมชาติแล้วทิ้งไว้ให้อุ่น ๓. นำผ้าที่จะย้อมชุบน้ำให้เปียกจากนั้นนำไปแช่ในน้ำสีทิ้งไว้ประมาณ ๕-๑๐ นาทีนำขึ้นจากหม้อน้ำสีเอาไปแช่ในหม้อน้ำตัวจับสีแล้วนำไปตากและซักสีเมื่อได้ผ้ามัดย้อมที่ย้อมสีเสร็จก็นำไปทอหรือไปทำเป็นผลิตภัณฑ์หรือสินค้าของกลุ่มต่อไป

กสท. พัฒนาภูมิปัญญา “ผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติบ้านดงน้อย” สู่อุตสาหกรรมอัตลักษณ์

กรมส่งเสริมการเกษตร เดินหน้าโครงการพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นถิ่น ชูผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติบ้านดงน้อย จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นสินค้าอัตลักษณ์ หลังตลาดต้องการสินค้าจำนวนมาก

นายเข้มแข็ง ยุติธรรมดำรง อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร กล่าวถึงการส่งเสริมการพัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น และการเก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรว่า เพื่อเป็นต้นแบบ และฐานข้อมูลปัจจุบันที่เกษตรกรหรือผู้สนใจทั่วไปสามารถสืบค้นแต่ละพื้นที่ได้ง่าย ตามโครงการพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นถิ่น ที่ดำเนินการต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี ๒๕๖๔ จนถึงปัจจุบัน มีเป้าหมายในการสำรวจและจัดเก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรในตัวเกษตรกรหรือชุมชนครอบคลุมพื้นที่ ๗๗ จังหวัดทั่วประเทศและคัดเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปีละ ๖ จุดรวมจำนวน ๑๘ จุดเพื่อร่วมวางแผนพัฒนาจากในพื้นที่ร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องสู่ความต่อเนื่องและการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ในปี ๒๕๖๖ นี้ ภูมิปัญญาผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติบ้านดงน้อย หรือ ผ้าหอมย้อมดิน ภูมิปัญญาการย้อมผ้าของชาวบ้านดงน้อย ตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นหนึ่งในเป้าหมายที่มีการเก็บข้อมูลไว้ตั้งแต่ปี ๒๕๖๕ โดยสำนักงานเกษตรจังหวัดกาฬสินธุ์เป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบในเรื่องนี้ มีการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนทอผ้าพื้นเมืองบ้านดงน้อยอย่างต่อเนื่อง มีการจัดเวทีชุมชนถอดบทเรียนแบบละเอียดเพื่อค้นหาแนวทางการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน เพื่อต่อยอดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่ระบบมรดกทางการเกษตร การสร้างเครือข่ายด้านการตลาด ออกแบบผลิตภัณฑ์ การสร้างรายได้ การเป็นแหล่งเรียนรู้การเตรียมความพร้อมเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และนำสมาชิกของวิสาหกิจชุมชนศึกษาดูงานนอกสถานที่ที่เมืองไม้บาติกตำบลนิเวศน์อำเภอร่องบัวบุรีจังหวัดร้อยเอ็ด

อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร กล่าวอีกว่า กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านดงน้อย ได้สืบทอด รักษาศิลปะและภูมิปัญญาการย้อมผ้าจากสีธรรมชาติที่ล้ำค่าไม่ให้สูญหายรวมถึงพัฒนาสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์จนมีความสวยงาม แปลกตา และโดดเด่นเป็นอัตลักษณ์จนเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ สามารถสร้างงานสร้างรายได้เพิ่มขึ้นให้กับสมาชิก ถือเป็นต้นแบบของการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นส่งต่อไปให้กับลูกหลานในอนาคตเพื่อสร้างงาน สร้างรายได้ และรักษาสืบสานให้อยู่คู่ชุมชนต่อไป

สำหรับกระบวนการผลิตผ้าฝ้ายมัดย้อมสีธรรมชาติบ้านดงน้อย หรือ ผ้าหอมย้อมดิน ประกอบด้วย การผลิตเส้นใย

ฝ้าย และการผลิตผ้าฝ้ายมัดย้อมโดยการผลิตเส้นใยฝ้ายมีรายละเอียดประกอบด้วย ๑. การเก็บปุ๋ยฝ้าย หรือเส้นใยฝ้าย จะเก็บช่วงฤดูหนาว คัดเลือกเฉพาะปุ๋ยฝ้ายที่แก่เต็มที่ตึงปุ๋ยฝ้ายออกจากกลีบผล หรือ สมอ คัดเลือกเฉพาะปุ๋ยฝ้ายที่สะอาดไม่ขึ้นหรือมีเชื้อรา ๒.การตากฝ้าย เพื่อให้ปุ๋ยฝ้ายแห้งสนิทป้องกันการเกิดเชื้อรา ๓. การคัดแยกเมล็ดออกจากปุ๋ยฝ้ายโดยใช้เครื่องมือที่เรียกตามภาษาถิ่นว่าอ้วฝ้าย ๔. การอ้วฝ้ายจะนำปุ๋ยฝ้ายที่ตากแห้งสะอาดดีแล้วมาใช้มือหนึ่งจับที่จับค่อยๆหมุนฟันเฟืองไปอย่างต่อเนื่องอีกมือจับปุ๋ยฝ้ายที่เตรียมไว้ใส่เข้าไประหว่างไม้กลมเกลี้ยงขนานชิดกันซึ่งมีฟันเฟืองอยู่ด้านบนนอกส่วนที่เป็นปุ๋ยฝ้ายจะถูกหนีบลอดข้ามไปหล่นลงตะกร้าหรือกระบุงที่เตรียมไว้ส่วนเมล็ดจะร่วงลงพื้นทำต่อเนื่องไปจนหมด และ ๕. ปั่นฝ้ายให้เป็นเส้นใยฝ้ายจะใช้เครื่องมือที่เรียกว่ากงปั่นฝ้ายหรือหลาปั่นฝ้าย การปั่นฝ้ายนี้ภาษาท้องถิ่นทางภาคอีสานเรียกว่าการเข็นฝ้าย

การผลิตผ้าฝ้ายมัดย้อม ๑. เตรียมวัสดุที่จะใช้ทำสีเช่นใบสมอดีดินแดงประดู่ครามฝางหูกวางสนิมและโคลนเป็นต้น ๒. ต้มน้ำให้เดือดใส่วัสดุที่เตรียมไว้ต้มเป็นเวลา ๑ ชั่วโมงเพื่อให้สีออกจะได้น้ำสีธรรมชาติแล้วทิ้งไว้ให้อุ่น ๓. นำผ้าที่จะย้อมชุบน้ำให้เปียกจากนั้นนำไปแช่ในน้ำสีทิ้งไว้ประมาณ ๕-๑๐ นาทีนำขึ้นจากหม้อน้ำสีเอาไปแช่ในหม้อน้ำตัวจับสีแล้วนำไปตากและซักสีเมื่อได้ผ้ามัดย้อมที่ย้อมสีเสร็จก็นำไปทอหรือไปทำเป็นผลิตภัณฑ์หรือสินค้าของกลุ่มต่อไป

<https://www.kasetkaoklai.com/home/๒๐๒๓/๐๓/%E๐%B๘%๙C%E๐%B๘%๙๙%E๐%B๘%๙๒%E๐%B๘%A๑%E๐%B๘%B๑%E๐%B๘%๙๔%E๐%B๘%A๒%E๐%B๘%๙๙%E๐%B๘%AD%E๐%B๘%A๑%E๐%B๘%AA%E๐%B๘%B๕%E๐%B๘%๙๘%E๐%B๘%A๓%E๐%B๘%A๓%E๐%B๘%A๑%E๐%B๘%๘A%E๐%B๘%B๒%E๐%B๘%๙๕%E๐%B๘%B๔-%E๐%B๘%๙A/>

“ผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติ บ้านดงน้อย” ตลาดบวม กสท.หนุ่ พัฒนาสู่สินค้าเกษตรอัตลักษณ์

โดย torzkrub - มีนาคม 27, 2023

กรมส่งเสริมการเกษตร เดินหน้าโครงการพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นถิ่น ชูผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติบ้านดงน้อย จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นสินค้าอัตลักษณ์ หลังตลาดต้องการสินค้าจำนวนมาก

นายเข้มแข็ง ยุติธรรมดำรง อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร กล่าวถึงการส่งเสริมการพัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น และการเก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรว่า เพื่อเป็นต้นแบบ และฐานข้อมูลปัจจุบันที่เกษตรกรหรือผู้สนใจทั่วไปสามารถสืบค้นแต่ละพื้นที่ได้ง่าย ตามโครงการพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นถิ่น ที่ดำเนินการต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี ๒๕๖๔ จนถึงปัจจุบัน มีเป้าหมายในการสำรวจและจัดเก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรในตัวเกษตรกรหรือชุมชนครอบคลุมพื้นที่ ๗๗ จังหวัดทั่วประเทศและคัดเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปีละ ๖ จุดรวมจำนวน ๑๘ จุดเพื่อร่วมวางแผนพัฒนาจากในพื้นที่ร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องสู่ความต่อเนื่องและการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ในปี ๒๕๖๖ นี้ ภูมิปัญญาผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติบ้านดงน้อย หรือ ผ้าย้อมย้อมดิน ภูมิปัญญาการย้อมผ้าของชาวบ้านดงน้อย ตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นหนึ่งในเป้าหมายที่มีการเก็บข้อมูลไว้ตั้งแต่ปี ๒๕๖๕ โดยสำนักงานเกษตรจังหวัดกาฬสินธุ์เป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบในเรื่องนี้ มีการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนทอผ้าพื้นเมืองบ้านดงน้อยอย่างต่อเนื่อง มีการจัดเวทีชุมชนถอดบทเรียนแบบละเอียดเพื่อค้นหาแนวทางการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน เพื่อต่อยอดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่ระบบการตลาด การสร้างเครือข่ายด้านการตลาด ออกแบบผลิตภัณฑ์ การสร้างรายได้ การเป็นแหล่งเรียนรู้การเตรียมความพร้อมเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และนำสมาชิกของวิสาหกิจชุมชนศึกษาดูงานนอกสถานที่ที่เมืองไม้บาติกตำบลนิเวศน์อำเภอร่องบัวบุรีจังหวัดร้อยเอ็ด

อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร กล่าวอีกว่า กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านดงน้อย ได้สืบทอด รักษาศิลปะและภูมิปัญญาการย้อมผ้าจากสีธรรมชาติที่ล้ำค่าไม่ให้สูญหายรวมถึงพัฒนาสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์จนมีความสวยงาม แปลกตา และโดดเด่นเป็นอัตลักษณ์จนเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ สามารถสร้างงานสร้างรายได้เพิ่มขึ้นให้กับสมาชิก

ถือเป็นต้นแบบของการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นส่งต่อให้กับลูกหลานในอนาคตเพื่อสร้างงาน สร้างรายได้ และรักษาสิ่งดีงามให้อยู่คู่ชุมชนต่อไป

สำหรับกระบวนการผลิตผ้าฝ้ายมัดย้อมสีธรรมชาติบ้านดงน้อย หรือ ผ้าย้อมย้อมดิน ประกอบด้วย การผลิตเส้นใยฝ้าย และการผลิตผ้าฝ้ายมัดย้อมโดยการผลิตเส้นใยฝ้ายมีรายละเอียดประกอบด้วย ๑. การเก็บปุ๋ยฝ้าย หรือเส้นใยฝ้าย จะเก็บช่วงฤดูหนาว คัดเลือกเฉพาะปุ๋ยฝ้ายที่แก่เต็มที่ตั้งปุ๋ยฝ้ายออกจากกกลีบผล หรือ สมอ คัดเลือกเฉพาะปุ๋ยฝ้ายที่สะอาดไม่ขึ้นหรือมีเชื้อรา ๒.การตากฝ้าย เพื่อให้ปุ๋ยฝ้ายแห้งสนิทป้องกันการเกิดเชื้อรา ๓. การคัดแยกเมล็ดออกจากปุ๋ยฝ้ายโดยใช้เครื่องมือที่เรียกตามภาษาถิ่นว่าอ้วฝ้าย ๔. การอ้วฝ้ายจะนำปุ๋ยฝ้ายที่ตากแห้งสะอาดดีแล้วมาใช้มือหนึ่งจับที่จับค่อยๆหมุนฟันเฟืองไปอย่างต่อเนื่องอีกมือจับปุ๋ยฝ้ายที่เตรียมไว้ใส่เข้าไประหว่างไม้กลมเกลี้ยงขนานชิดกันซึ่งมีฟันเฟืองอยู่ด้านบนส่วนที่เป็นปุ๋ยฝ้ายจะถูกหนีบลอดข้ามไปหล่นลงตะกร้าหรือกระบุงที่เตรียมไว้ส่วนเมล็ดจะร่วงลงพื้นทำต่อเนื่องไปจนหมด และ ๕. ปั่นฝ้ายให้เป็นเส้นใยฝ้ายจะใช้เครื่องมือที่เรียกว่ากงปั่นฝ้ายหรือหลาปั่นฝ้าย การปั่นฝ้ายนี้ภาษาท้องถิ่นทางภาคอีสานเรียกว่าการเข็นฝ้าย

การผลิตผ้าฝ้ายมัดย้อม ๑. เตรียมวัสดุที่จะใช้ทำสีเช่นใบสมอดีดินแดงประดู่ครามฝางหูกวางสนิมและโคลนเป็นต้น ๒. ต้มน้ำให้เดือดใส่วัสดุที่เตรียมไว้ต้มเป็นเวลา ๑ ชั่วโมงเพื่อให้สีออกจะได้น้ำสีธรรมชาติแล้วทิ้งไว้ให้อุ่น ๓. นำผ้าที่จะย้อมชุบน้ำให้เปียกจากนั้นนำไปแช่ในน้ำสีทิ้งไว้ประมาณ ๕-๑๐ นาทีนำขึ้นจากหม้อน้ำสีเอาไปแช่ในหม้อน้ำตัวจับสีแล้วนำไปตากและซักสีเมื่อได้ผ้ามัดย้อมที่ย้อมสีเสร็จก็นำไปทอหรือไปทำเป็นผลิตภัณฑ์หรือสินค้าของกลุ่มต่อไป

กสท. พัฒนากลุ่มปัญญา “ผ้ามดัย้อมสีธรรมชาติบ้านดงน้อย”

สู่สินค้าเกษตรอัตลักษณ์

๐ วันอังคารที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2566

Like 0 Share Tweet แชร

กรมส่งเสริมการเกษตร เดินหน้าโครงการพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร เพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นถิ่น ผ้ามดัย้อมสีธรรมชาติบ้านดงน้อย จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นสินค้าอัตลักษณ์ หลังตลาดต้องการสินค้าจำนวนมาก

นายเข้มแข็ง ยุติธรรมดำรง อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร กล่าวถึงการส่งเสริมการพัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น และการเก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรว่า เพื่อเป็นต้นแบบ และฐานข้อมูลปัจจุบันที่เกษตรกรหรือผู้สนใจทั่วไปสามารถสืบค้นแต่ละพื้นที่ได้ง่าย ตามโครงการพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร เพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นถิ่นที่ดำเนินการต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี ๒๕๖๔ จนถึงปัจจุบัน มีเป้าหมายในการสำรวจและจัดเก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรในตัวเกษตรกรหรือชุมชน ครอบคลุมพื้นที่ ๗๗ จังหวัดทั่วประเทศ และคัดเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร เพื่อพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปีละ ๖ จุด รวมจำนวน ๑๘ จุด เพื่อร่วมวางแผนพัฒนาจากในพื้นที่ร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องสู่ความต่อเนื่องและการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ในปี ๒๕๖๖ นี้ ภูมิปัญญาผ้ามดัย้อมสีธรรมชาติบ้านดงน้อย หรือ ผ้าย้อมย้อมดิน ภูมิปัญญาการย้อมผ้าของชาวบ้านดงน้อย ตำบลห้วยโพธิ์ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นหนึ่งในเป้าหมายที่มีการเก็บข้อมูลไว้ตั้งแต่ปี ๒๕๖๕ โดยสำนักงานเกษตรจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบในเรื่องนี้ มีการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนทอผ้าพื้นเมืองบ้านดงน้อยอย่างต่อเนื่อง มีการจัดเวทีชุมชนถอดบทเรียนแบบละเอียดเพื่อค้นหาแนวทางการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน เพื่อต่อยอดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่ระบบมรดกทางการเกษตร การสร้างเครือข่ายด้านการตลาด ออกแบบผลิตภัณฑ์ การสร้างรายได้ การเป็นแหล่งเรียนรู้ การเตรียมความพร้อมเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และนำสมาชิกของวิสาหกิจชุมชนศึกษาดูงานนอกสถานที่ที่เมืองไม้บาติก ตำบลนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร กล่าวอีกว่า กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านดงน้อย ได้สืบทอด รักษาศิลปะและภูมิปัญญาการย้อมผ้าจากสีธรรมชาติที่ล้ำค่าไม่ให้สูญหาย รวมถึงพัฒนาสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่มีความสวยงาม แปลกตา และโดดเด่นเป็นอัตลักษณ์ จนเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ สามารถสร้างงาน สร้างรายได้เพิ่มขึ้นให้กับสมาชิก

ถือเป็นต้นแบบของการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นส่งต่อให้กับลูกหลานในอนาคต เพื่อสร้างงาน สร้างรายได้ และรักษาสิ่งดีงามให้อยู่คู่ชุมชนต่อไป

สำหรับกระบวนการผลิตผ้าฝ้ายมัดย้อมสีธรรมชาติบ้านดงน้อย หรือ ผ้าย้อมย้อมดิน ประกอบด้วย การผลิตเส้นใยฝ้าย และการผลิตผ้าฝ้ายมัดย้อม โดยการผลิตเส้นใยฝ้าย มีรายละเอียดประกอบด้วย

๑. การเก็บปุ๋ยฝ้าย หรือเส้นใยฝ้าย จะเก็บช่วงฤดูหนาว คัดเลือกเฉพาะปุ๋ยฝ้ายที่แก่เต็มที่ ดึงปุ๋ยฝ้ายออกจากกลีบผลหรือ สมอ คัดเลือกเฉพาะปุ๋ยฝ้ายที่สะอาด ไม่ขึ้นหรือมีเชื้อรา

๒. การตากฝ้าย เพื่อให้ปุ๋ยฝ้ายแห้งสนิทป้องกันการเกิดเชื้อรา

๓. การคัดแยกเมล็ดออกจากปุ๋ยฝ้าย โดยใช้เครื่องมือที่เรียกตามภาษาถิ่นว่า อี้วฝ้าย

๔. การอี้วฝ้าย จะนำปุ๋ยฝ้ายที่ตากแห้งสะอาดดีแล้วมาใช้มือหนึ่งจับที่จับ ค่อย ๆ หมุนฟันเฟืองไปอย่างต่อเนื่อง อีกมือจับปุ๋ยฝ้ายที่เตรียมไว้ใส่เข้าไประหว่างไม้กลมเกลี้ยงขนานชิดกัน ซึ่งมีฟันเฟืองอยู่ด้านนอก ส่วนที่เป็นปุ๋ยฝ้ายจะถูกหนีบลอดเข้าไปหล่นลงตะกร้าหรือกระบุงที่เตรียมไว้ ส่วนเมล็ดจะร่วงลงพื้นทำต่อเนื่องไปจนหมด

๕. ปั่นฝ้ายให้เป็นเส้นใยฝ้ายจะใช้เครื่องมือที่เรียกว่า กงปั่นฝ้าย หรือ หลาปั่นฝ้าย การปั่นฝ้ายนี้ภาษาท้องถิ่นทางภาคอีสานเรียกว่า การเข็นฝ้าย

การผลิตผ้าฝ้ายมัดย้อม ๑. เตรียมวัสดุที่จะใช้ทำสี เช่น ใบสมอ ดินแดง ประดู่ คราม ผาง หูกวาง สนิม และโคลน เป็นต้น ๒. ต้มน้ำให้เดือด ใส่วัสดุที่เตรียมไว้ ต้มเป็นเวลา ๑ ชั่วโมง เพื่อให้สีออก จะได้น้ำสีธรรมชาติ

แล้วทิ้งไว้ให้อุ่น ๓. นำผ้าที่จะย้อมชุบน้ำให้เปียก จากนั้นนำไปแช่ในน้ำสี ทิ้งไว้ประมาณ ๕-๑๐ นาที นำขึ้นจากหม้อน้ำสี เอาไปแช่ในหม้อน้ำตัวจับสี แล้วนำไปตาก และซักสี เมื่อได้ผ้ามัดย้อมที่ย้อมสีเสร็จก็นำไปทอ หรือไปทำเป็นผลิตภัณฑ์หรือสินค้าของกลุ่มต่อไป